

Београд, Таковска 2

ДЕЛОВОДНИ БРОЈ : 26195/1-2021
ДАТУМ: 04.03. 2021. године

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

РЕГУЛАТОРНА АГЕНЦИЈА ЗА ЕЛЕКТРОНСКЕ КОМУНИКАЦИЈЕ И ПОШТАНСКЕ УСЛУГЕ

ПАК 106306 11103 Београд
Палмотићева бр.2

ПРЕДМЕТ : Јавне консултације о Нацрту правилника о изменама и допунама правилника о примени трошковног принципа, одвојених рачуна и извештавању од стране оператора са значајном тржишном снагом у области електронских комуникација

Поводом јавних консултација објављених на званичној Интернет страни Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге 02.02.2021. године, у вези са Нацртом правилника о изменама и допунама правилника о примени трошковног принципа, одвојених рачуна и извештавању од стране оператора са значајном тржишном снагом у области електронских комуникација (у даљем тексту: нацрт Правилника), износимо следеће коментаре и сугестије:

Закон о електронским комуникацијама (у даљем тексту: ЗЕК) искључује могућност примене тзв. „bottom-up“ модела јер оператор са ЗТС, сходно члану 68. став 5. ЗЕК-а има право на повраћај улагања по разумној стопи. „Bottom-up“ модел, по својој суштини, калкулише трошкове хипотетичке мреже коју би користио (непостојећи) ефикасни оператор и који немају никакве везе са стварним трошковима (улагањима) које има опеартор са ЗТС.

У прилог наведеном је и члан 68. став 4. ЗЕК-а који прописује да се приликом одређивања мера из става 3. истог члана, посебно води рачуна о претходним улагањима оператора са ЗТС, подстицању даљих улагања и могућности повраћаја улагања по разумној стопи, с обзиром на повезане ризике.

Сходно наведеном сматрамо да Правилник, за потребе примене LRIC модела, треба да пропише приступ „top down“.

Уколико Агенција не прихвати горе наведену сугестију алтернативно предлажемо да се у Правилнику остави могућност оператору са ЗТС да, поред „bottom up“ модела који прорачунава Агенција, развије и прорачуна „top down“ модел и резултате достави Агенцији. У том случају би резултати модела који развије оператор са ЗТС би представљали допуну, помоћни алат, односно додатне улазне податаке за подршку процесу одлучивања о ценама регулисаних услуга.

Телеком Србија од 2008. године развија и прорачунава трошковне моделе уз константно унапређење методологије (FAC, HCA, CCA), софтверских алата и информационих система за подршку прорачуну.

Након више од 10 година рада у овој области акумулирано је велико искуство јединствено на нашем тржишту, развијени бројни ИТ системи за унапређење прецизности података за инпут у модел и набављен је специјализован софтверски систем CostPerform. Овај софтверски пакет омогућава имплементацију додатног модула за ефикасан прорачун *LRIC* модела по *"top down"* принципу.

Сматрамо да би прорачун *"top down"* *LRIC* модела од стране оператора на начин који би био транспарентан, прецизан и заснован на реалним подацима, допринео свеобухватном увиду Агенције у трошкове, цене коштања и профитабилност појединих услуга и тржишта у целини. Методологијом модела описаном у предлогу Правилника детаљно се разрађује неколико елемената мреже и њихово димензионирање, што јесте кључно за прорачун инкременталних трошкова услуга терминације, али све остале пратеће трошкове (оперативне и капиталне) укључује као фиксиран проценат од укупних трошкова. Исто у реалном пословању често није случај без обзира на ефикасност оператора и може унети непрецизности у прорачун. Коришћење већег броја доступних алата у складу са принципима *LRIC* методологије и сагледавање резултата различитих варијанти *LRIC* методологије (*"top down"* и *"bottom up"*) омогућило би Агенцији да у процесу одлучивања о ценама на располагању има више информација и прецизније податке. Реални подаци из пословања оператора који се посматрају кроз *"top down"* модел би такође могли бити искоришћени и као инпути за модел који прорачунава Агенција.

Предложени *"top down"* модел би се могао уредити по следећим принципима:

- Навести у Правилнику да оператор може развити *"top down"* *LRIC* модел, који у том случају мора да буде заснован на прихваћеним принципима *LRIC* методологије, ЕУ регулативи и најбољој индустријској пракси, а по потреби ревидиран од стране екстерне ревизије (нови члан или допуна члана 41б у коме се наводе различити модели и варијанте који се користе у прорачунима);
- Модел који развија и прорачунава оператор може бити употребљен као извор података за *"bottom up"* модел, оператор мора омогућити приступ, увид и образложење података Агенцији (допуне члана 45а);
- Резултати модела које оператор доставља Агенцији, могу бити искоришћени као један од инпута у одлучивању о ценама (члан 45в), као што и у досадашњој пракси резултати модела нису директно пресликавани на цене већ је Агенција примењивала различите методе у одлучивању о ценама (различити распони трошкова и *WACC* стопа, бенчмарк...);
- Може се предвидети обавеза или могућност екстерне ревизије, по узору на члан 45. Правилника о примени трошковног принципа, одвојених рачуна и извештавању од стране оператора са значајном тржишном снагом у области електронских комуникација („Службени гласник РС“, број 52/11) уз омогућен увид Агенције у модел.

С поштовањем,

ПОМОЋНИК ГЕНЕРАЛНОГ ДИРЕКТОРА

Милан Алексијевић, дипл. инж.ел. МВА